
Könyvszemle

Ulrike Ehlert – Roberto La Marca – Elvira Augusta Abbruzzese –
Ulrike Kübler:
Biopsychologie
(Biopszichológia)

Verlag W. Kohlhammer, Stuttgart, 2013
260 oldal, 24,90 EUR
ISBN: 978-3-17-022371-4

Manapság meglehetősen nehéz áttekinteni az idegen nyelvű pszichológiai szakkönyvek piacát. Az interneten keresztül hasznos információkat lehet szerezni a könyvekről, leginkább a kiadók honlapjainak segítségével. A kiadók az elmúlt években sokat tettek azért, hogy a lehetőségekhez képest minél pontosabb képet alkothassunk egy-egy megrendelni kívánt könyvről. A legtöbb kiadó honlapja a kiadványaihoz – letölthető formában – elérhetővé teszi a tartalomjegyzéket, az előszót és egy mintafejezetet vagy rövidebb szemelvényeket a kötet szövegéből. Jóval nehezebb azonban a szakkönyvpiac egészéről áttekintést kapni, esetleg olyan kötetekről, amelyeknek a kiadóját kevésbé ismerjük vagy amelyekre kevésbé figyelünk – mert időnként érhetnek bennünket kellemes meglepetések, mint például a jelen kötet kapcsán.

Egy-két évtizeddel ezelőtt minden német egyetemi városban volt néhány könyvesbolt, ahol – többek között – a pszichológiai szakkönyvek lenyűgöző gazdagságával lehetett találkozni. Hosszú órákat böngészhetünk a jobbnál jobb könyvek között, és jó áttekintést kaphattunk arról, ami egy-egy területen fontos volt. Arról a közvetlen érzéki tapasztalatról nem is beszélve, amit egy könyv kézbevétele jelent. Mióta interneten lehet könyveket rendelni, s az emberek ritkábban járnak könyvesboltba, az üzletek jelentős része teljesen átalakult: a polcokon csak mutatóban vannak az újonnan megjelent könyvek közül, s abban is nagyon hézagos a kínálat. Persze, ha ezenfelül mutatkozik igény, azt példaszerű gyorsasággal beszerzik, de megszűnt az az ideális helyzet, amikor majdnem minden lényeges egy helyen megvolt. Azért maradt néhány régi vágású könyvesbolt, mely dacol a korszellemmel, s a jelen kis kötet felfedezése is egy ilyen üzletben történő hosszabb böngészés eredménye volt. Ezek a töprengések úgy kapcsolódnak az alább ismertetett kötethez, hogy annak kiadóját a recen-

zens az interneten korábban nem látogatta. Igazából a kötet első szerzője szűrt szemet; Ulrike Ehler a magatartásorvoslás, a biopszichológia nemzetközileg elismert kutatója, aki azt a – nálunk szokatlan – álláspontot képviseli, hogy a magatartásorvoslás egy olyan interdiszciplináris terület, mely elméletében-gyakorlatában a pszichológiához tartozik.

A bolognai rendszer bevezetése óta a német (tankönyv)kiadók alkalmazkodnak az osztott képzés feltételeihez: a bachelor és a master képzéshez külön tankönyveket jelentetnek meg. Jelen kötetet az alapképzés biopszichológia oktatásához írták a Zürichi Egyetem Pszichológia Intézetének klinikai pszichológiai és pszichoterápiás részlegének munkatársai. A zsebkönyv méretű kötet a biopszichológia területeinek rövid, de széles látószögű áttekintésére vállalkozott. A szerzők korszerű felfogását tükrözi, hogy egy nagyon alapos genetikai fejezettel indítanak, melyben minden szerepel, amit ma a pszichológia szempontjából lényegesnek tarthatunk. A téma lényegre törő összefoglalását egy-egy friss, izgalmas publikáció szemlézése egészíti ki. Néhány példa kapcsán világos kép rajzolódik ki például az epigenetikai szabályozás jelentőségéről.

A következő fejezetekben a hormonális és immunrendszer, valamint a központi és autonóm idegrendszer felépítéséről és pszichológiai jelentőségéről kapunk áttekintést. Az egyes témák tárgyalása tömör, összefogott, emellett azonban alapos és kellően részletes képet ad. A szöveget egyszerű (néhol kifejezetten puritán), de a lényegét jól kiemelő ábrák egészítik ki. A könyv további részei az alapozó fejezeteket egészítik ki, árnyalják tovább. Az egyik fejezet a biopszichológia átfogó elméleteit tárgyalja: homeosztázis és allostázis, stressz és a stresszreakciót befolyásoló pszichoszociális tényezők, szomatopszichés hatások. Külön fejezet foglalkozik azokkal a tényezőkkel, melyeket figyelembe kell venni, és statisztikailag kontrollálni kell a biopszichológiai kutatásokban, mint például a cirkadián ritmusokat, nemi és életkori különbségeket, a testi aktivitást és egyes élvezeti szerek hatását. A kötetet a korábban tárgyalt szempontokat integráló, a genetikai, idegrendszeri, hormonális és immunológiai kölcsönhatásokat vizsgáló összefoglalás zárja. A fejezetek végén néhány alapvető, ajánlott angol vagy német nyelvű szakirodalom található, amit a könyv végén 10 oldalas, részletesebb biopszichológiai irodalomjegyzék foglal össze és egészít ki. A kötetben történő tájékozódást tárgymutató is segíti.

A kötet mindenkinek ajánlható, aki érdeklődik a pszichológia biológiai alapjai iránt. Korszerű, tömör, de alapos áttekintés. Jó tankönyv.

Dr. Tiringer István

E-mail: istvan.tiringer@aok.pte.hu

Josef Schwickerat – Moritz Holz:

Mobbing. A munkahelyi pszichoterror. Gyakorlati kézikönyv pszichoterapeutáknak, tanácsadóknak

Z-Press Kiadó Kft., Miskolc, 2014

171 oldal, 5000 HUF

ISBN: 978-963-9493-73-5

A mobbing első rendszeres leírását H. Leymann (1932-1999), német származású, Svédországban dolgozó pszichológus (1993) nevéhez kapcsolja a szakirodalom. Azóta kiterjedt irodalom foglalkozik a téma leírásával, a jelenség magyarázatával, prognózisával, társadalmi és gazdasági jelentőségével, a megelőzés és kezelés lehetőségeivel. Ebbe a sorba illeszkedik a jelenlegi könyv is, melynek fő jellegzetessége, hogy osztályos klinikai környezetből származik és pontosan hivatkozik is erre a háttérre, vagyis a németországi rehabilitációs pszichoszomatika rendszerére.

Ennek a rendszernek egyik jellemzője, hogy az eredetileg 1957-ben született, azóta többször kiegészített ún. rehabilitációs törvény alapvetően a munka világára való hivatkozással került elfogadásra. Ennek magja, hogy a „rehabilitációs medicina” finansziális hátterét nem az egészségügy, hanem a nyugdíjrendszer képezi, vagyis a nyugdíjbiztosítók költségvetésük 1%-át törvényesen biztosítottjaik egészségvédelmére, konkrétan rehabilitációra fordíthatják. A rehabilitáció az évtizedek folyamán a német egészségügyi ellátás „harmadik oszlopa” lett az ambuláns és osztályos kórházi ellátás mellett. Kieépülése, főleg kezdetben, sokat merített a szanatóriumi hagyományokból, helyszínekből és intézményekből. A rendszer „Rehabilitationsmedizin” néven népgazdaságilag is igen jelentős intézménnyé fejlődött, mely az egész medicinát felöleli. A ma Németországban működtetett 18 000 pszichoszomatikus ágy körülbelül 250 osztályos intézményben, jelentős részben ebben a rendszerben működik, természetesen a szükséges kooperációval, illetve koordinációval az egészségügy egyéb módon finanszírozott ágazataival. A rendszer fő elemei a megelőzés, a terápia és az utógondozás.

A munka világára vonatkozó konkrét tartalmak csak fokozatosan kerültek ténylegesen a terápiás koncepciók előterébe: hagyományosan a terápia művelői számára valójában idegen a munka világa, tudásuk a mindennapi tapasztalat nivóján alig megy túl, nem tudományos tudás (ebben nyilván kivétel a „munkaegészségügy” inkább izolált helyzete). Németországban a biztosítók a 90-es évektől egyre inkább kezdték megkövetelni a munka témájának komolyan vételét, párhuzamosan a munka világának változá-

saival. A probléma ettől kiterjedtebb lett, mint eredeti cél volt, ami a korai nyugdíjazás, a rokkantositás visszaszorítását jelentette. Az új hívószó a „Sozialmedizin” megnevezés lett, melynek fő témái a teljesítőképesség és a munkaképesség. Ez illeszkedik a bio-pszicho-szociális medicina koncepció erőteljesebb terjedéséhez, amivel egyébként a medicina összessége szintén nehezen kezdett a gyakorlatban megbarátkozni. Ez például abban nyilvánult meg, hogy ennek részletes taglalását a nyugdíjbiztosító a klinikai zárójelentés forma nyomtatványában előírta, s ennek hiányosságai könnyen kimutatható minőségi mulasztásnak számítanak. Az ehhez tartozó tartalmakat az egyes klinikák koncepcióikban kötelesek részletesen ábrázolni, ez lesz egy klinika egyik működtetési feltétele.

A könyv a fent részletezett intézményi háttér szellemében is született, a Berus Klinika jó pozíciót biztosított magának a rehabilitáció területén a probléma intenzív kezelésével és tudományos feldolgozásával. Így lesz érthető az olvasó számára, hogy a könyv miért foglalkozik viszonylag egyoldalúan az osztályos munkával, ami Magyarországon ilyen dimenziókban nem létezik. A Berus Klinika alapvetően a magatartásorvoslás és magatartásterápia koncepciója alapján dolgozik, más gondolatkörök így kevés helyet kapnak. A könyv magyar fordítóját a kiadás nem nevezi meg, aki egyébként szép és világos magyar fordítást prezentál, a könyv szakmai lektora dr. Szőnyi Gábor. A téma szorosan összefügg a kiégés problematikájával. A könyv is taglalja ezt, s a két téma együttesének a „szíami ikrek” nevet adja. Egyébként a Z-Press Kiadó a kiégés területén is prezentál egy (iker) könyvet szintén német eredeti mű alapján.

A könyv világosan tagolt formában tárgyalja a mobbing jelenségét, az egészségre gyakorolt hatását, diagnosztikáját, különböző kérdőívek alkalmazását, a terápia alapjait, annak részletezett alkotóelemeit, a prevenció lehetőségeit, az eredményeket, a jelenség különböző területeken való előfordulását, a jogi aspektusokat, a klinikai munka néhány esetét, néhány záró gondolatot, és ismerteti a csatolt online anyagok elérhetőségét.

A 44 oldalas első rész a „Zavar képe” alcímet kapta. Ebben „A mobbing jelensége” című fejezet jól érthetően összefoglal különböző munka- és szervezetpszichológiai aspektusokat, illetve koncepciókat, de nem törekszik valamiféle integrációra. A „Diagnózis és terápiás indikáció” fejezet a tennivalók alapvető gondolatait írja le 10 oldalon.

A könyv második része lényegében a Berus Klinika működési koncepcióját taglalja 100 oldalon, mely tehát egy osztályos struktúrát jelenít meg és döntően a magatartásterápia és a magatartás-orvostan alapjaira épül (a koncepció kifejlesztésére talán legnagyobb hatással a frankfurti munka-

pszichológia professzor, D. Zapf és a magatartásterápia ismert képviselője, F.H. Kanfer volt). Így lett a könyv második része kézikönyv, melyben más alapvető pszichoterápiás koncepciók, illetve gondolatok nem kapnak helyet. Kár!

A terápia tehát elsősorban osztályos környezetben zajlik, komplex kezelési struktúrában, mint ahogy ez általánosságban így van. A multimodális, holisztikus eljárás elemei: egyéni diagnosztika, illetve beszélgetés, pszichoedukáció, csoportterápia, kivételesen gyógyszeres terápia, relaxációs gyakorlatok, euthymiás eljárások (pl. jóga, tai chi, meditáció, festészet, „örömháztartás”-training), ergoterápia, projektcsoporthoz, szocioterápia, belső és külső terhelési gyakorlatok, illetve vizsgálatok, életmód-gyakorlatok, fizioterápia, sport és testmozgás, utógondozás. A szerzők utalnak arra, hogy az alapelvek az egyéni terápiában is érvényesek, melynek komplex és flexibilis megvalósítása tudvalevően nehéz.

A recenziós összegezés talán azt állapíthatja meg, hogy egy pszichológiailag és társadalmilag igen fontos témáról van szó a jelen könyvben, melyet a munkahelyi környezet legszívesebben elhallgat, mert mindig résztvevője a folyamatnak. A sértettek és segítők kifejezett aktivitására van szükség, a segítők specifikus tudással kell, hogy rendelkezzenek. A sértettek igen súlyos következményekkel kell, hogy számoljanak, túl a tüneti jeleken (depresszió, félelmi állapotok, pszichoszomatikus zavarok, stb.) súlyos biográfiai törések, egzisztenciális krízisek, pszichés traumatizációk jöhetnek létre a mobbing következményeként. Az érintett az esetek 75%-ban elhagyja vagy elveszíti munkahelyét.

Dr. Harrach Andor

E-mail: harrachandor@mail.datanet.hu

Regina Oehler (Hrsg.):

Gesundheit neu denken. Ein Lesebuch mit Anregungen und Anleitungen

(Az egészség újragondolása. Olvasókönyv ösztönzésekkel és útmutatásokkal)

Beltz, Weinheim, 2013

314 oldal, 16,95 EUR

ISBN: 978-3-407-85982-2

Regina Oehler – Eva Maria Siefert – Karl-Heinz Wellmann (Hrsg.):
Gesund leben, gesund bleiben. Von Selbstheilungskräften und den Chancen und Risiken einer modernen Medizin

(Egészségesen élni, egészségesnek maradni. Az öngyógyító képességről és egy modern orvostudomány lehetőségeiről és veszélyeiről)

Beltz, Weinheim, 2014
335 oldal, 16,95 EUR
ISBN: 978-3-407-85999-0

Az alábbiakban két olyan könyv ismertetése olvasható egy recenzióban, mely egy tudományos ismeretterjesztő és továbbképző rádiósorozathoz kapcsolódik. A Hesseni Rádió több évtizede sugároz tudományos ismeretterjesztő programokat a következő koncepció szerint: egy adott tudományos témakörben sorozatot készítenek, melynek indulásakor egy szövegyűjteményt, annak végén pedig egy a program egészének szerkesztett változatát tartalmazó könyvet jelentetnek meg. Ez a „Funkkolleg-modell” az évek során több tucat tudományos és művészeti témában nyújtott továbbképzési lehetőséget Németországban. Sikereségét mutatta, hogy programonként ezres nagyságrendben regisztráltak és tettek záróvizsgát a műsorok hallgatói. A modell megújított formája (Neue Funkkolleg) már az internet adta lehetőségekre is épít: a rádióműsorok néhány nappal a sugárzást követően podcast-ként (letölthető mp3 file-ként) megjelennek a Hesseni Rádió honlapján. A mostani sorozathoz önálló honlapon tettek elérhetővé az egyes témákhoz kapcsolódó összefoglalókat, kiegészítő olvasmányok linkjeit. A recenzens figyelmét az érdekes rádióműsorok (Funkkolleg Gesundheit) keltették fel, melyek 2013 őszétől közel fél évig hétről hétre az egészséggel és az egészségüggyel kapcsolatos különböző témákat jártak körbe – nézőpontokat, véleményeket, kutatási eredményeket felsorakoztatva, ütköztetve.

Mit tehetünk annak érdekében, hogy egészségesek maradjunk? A rádiósorozat és az annak alapján született könyv erre a kérdésre keresi a választ néhány német nyelvterületen közismert tudós, mint például Dietrich Grönmeyer orvos, Gerald Hüther agykutató, Gerd Gigerenzer pszichológus, Klaus Dörner pszichiáter és még sok más egészségtudományokkal foglalkozó szakember segítségével. A kötet fejezetei igen széles perspektívából közelítenek az egészség témaköréhez, olyan ívet rajzolnak meg, mely a biológiától a politikáig, valamint az emberi szervezet öngyógyító erőitől a gyógyszerpiaci mechanizmusokig terjed. A szerzők határozott és sokszor provokatív válaszokat fogalmaznak meg olyan kérdésekre, hogy például hogyan birkózzunk meg a stressz és a fájdalom hatásaival; milyen hasz-

not hozhatnak, illetve problémákat okozhatnak az egészségügyi megelőző és szűrőprogramok. A fejezetek tárgyalják az egészséges életmód alapvető szabályait, de ehhez kapcsolódóan azokat a jellegzetes akadályokat is, melyek azok megvalósítását nehezítik. A kötet azt is vizsgálja, hogy mi történik az orvosi rendelők és a kórházak falai között. Foglalkozik az egészségügy mindennapos problémáival, amelyek a betegeknek, az ápolóknak és az orvosoknak egyaránt frusztrációt okoznak, valamint javaslatokat fogalmaz meg azzal kapcsolatban, hogy milyen pozitív változások képzelhetők el ezen a területen.

A sorozathoz kapcsolódó olvasókönyv rövidebb-hosszabb esszészerű írásokat, verseket tartalmaz, melyek négy témakör köré csoportosulnak. Az első rész orvosi antropológiai (biokulturális) szempontból elemzi, hogyan is alakultak ki modern korunk betegségei (például mi a magyarázata annak, hogy az elmúlt évtizedekben egyre gyakoribbá váltak bizonyos allergiás megbetegedések). A második rész az egészségi kockázatokat és az ezekhez kötődő megelőzési lehetőségeket vizsgálja. Provokatívak azok a leleplező jellegű írások, ahol azokról a vizsgálatokról van szó, melyek az egészségügyi szűrések gyenge pontjaira mutatnak rá – például, hogy milyen magas a fals pozitív eredmények aránya a mammográfiás szűrések során, s hogy összességében mennyire kevés bizonyítható haszna van a prosztaták megelőzésére javasolt PSA-vizsgálatnak. Gerd Gigerenzer szuggesztív beszámolója pedig azt tükrözi, hogy az orvosok gyakran nem értik a kockázatokra vonatkozó statisztikák lényegét, s ebből adódóan a betegeknek sem tudják megfelelően közvetíteni a szükséges információkat.

A harmadik rész tanulmányai az egészség meghatározásának nehézségeivel foglalkoznak. Például azzal, hogy egyre nagyobb tere van az egészséges emberek teljesítményoptimalizáló „gyógyszer”-szedésének (az ún. smart drugs, neuro enhancers használatának). Egy következő elgondolkodtató tanulmány a genetikai kockázatok – ma már interneten bárki számára megrendelhető – szűrési lehetőségéről s a „genetikai felelősségről” szól. A tanulmányok között találunk néhány klasszikus szöveget is, például Susan Sonntag betegségmetaforákról szóló könyvéből, ahol arról ír, hogy a rák-metafora destruktív hatása gyakran megnehezíti a betegek helyzetét és megküzdését, illetve arról, mennyire fontos, hogy „egészségesen” legyünk betegek.

A negyedik rész tanulmányai a reziliencia kérdéskörével és főbb tényezőivel foglalkoznak. A kötet záró tanulmányában Gigerenzer szenvedélyesen érvel amellett, hogy az egészségügy jelenlegi zsákutcáiból az jelentheti a kiutat, ha egészségtudatos orvosokat, s az egészség kérdéseiben jól tájékozott és kompetens társadalmat nevelünk. Úgy tűnik, tulajdonképpen az egész rádiósorozat ezzel a pedagógiai céllal készült.

A program egésze határozott álláspontot képvisel a társadalom egészség-tudatosságának és -kompetenciájának növelésével kapcsolatban. Magyar hallgató számára időnként szokatlan az a kritikus hangnem, ahogy a műsorok bemutatják a gyógyszeripar manipulációit, illetve az orvostársadalommal történő összefonódások veszélyeit. A sorozatszerkesztők attitűdje azonban egyértelműen konstruktív: az egészségügy reális ellentmondásainak boncolgatása azt a célt szolgálja, hogy mind a (potenciális) betegek, mind a szakemberek nagyobb felelősséggel vegyenek részt a megelőzési és gyógyítási folyamatban. A program tulajdonképpen azt a bonyolult kérdést vizsgálja, hogy társadalmi szinten milyen lehetőségei vannak a megelőzési lehetőségeknek s az orvos–beteg kapcsolat javításának, illetve a kölcsönös bizalom növelésének az egészségügy szereplői között.

A rádiósorozat alapján készült kötet olvasása azért is érdekes, mert nem elsősorban az egészséghez kapcsolódó ideológiai álláspontokat ütköztet, hanem bemutatja azt az egyre szélesedő társadalmi gyakorlatot is, mely az egészséggel kapcsolatos kompetenciák növelését segíti. Számos olyan önszerveződő kezdeményezésről olvashatunk, melyek ennek a személyesen és társadalmi szinten is nagyon összetett problémakörnek a megoldását szolgálják.

Dr. Tiringner István

E-mail: istvan.tiringner@aok.pte.hu

Erich Schröger – Stefan Koelsch (Hrsg.):

Affektive und kognitive Neurowissenschaft

(Affektív és kognitív idegtudomány)

Hogrefe, Göttingen, 2013

481 oldal, 139 EUR

ISBN: 978-3-8017-1514-4

Jelen kötet tulajdonképpen véletlenül jutott a recenzens birtokába: a kiadótól eredetileg egy másik, kognitív idegtudományokkal foglalkozó tankönyvet rendelt meg, ami helyett ezt az affektív-kognitív idegtudományi kutatásokat összefoglaló enciklopédiát küldték meg. Azért nem merült fel a kötet visszaküldése a kiadónak, mert témája izgalmasabb, mint az eredetileg rendelt könyvé, s a sorozat, amiben megjelent, már jól ismert volt korábbi kötetei kapcsán. A sorozat a Hogrefe kiadó exkluzív *Psychologischen Enciklopédiája* (www.hogrefe.de/buecher/buchreihen/enzyklopaedie-der-psychologie/gesamtuebersicht), melyben három évtized alatt

közel száz vaskos kötet jelent meg német nyelven, s a pszichológia szinte minden részterületét – az alapkutatásoktól a klinikumig, s a biológiai alapoktól a szociálpszichológiáig – lefedi. (E folyóirat hasábjain legutóbb a sorozatnak az orvosi pszichológia elméleti alapjait bemutató kötetét ismertettük.) Jelen kötet a pszichológiai alapkutatásokkal és azok elméleti hátterével foglalkozó részben, a „Kogníciók” alsorozat utolsó köteteként jelent meg. Érdekes, hogy eredetileg tervezett címe még „Kognitív idegtudományok” volt.

A cím módosítása is mutatja, hogy a kognitív idegtudományok mellett az elmúlt évtizedben kialakult és gyökeret vert az affektív idegtudományi terület, mely az érzelmek neurobiológiai vonatkozásait kutatja. A kötet szerzői ennek az új területnek a nemzetközileg elismert német képviselői, pszichológusok, pszichiáterek, nyelvészek. Érdekes, hogy a szerzők jegyzékében szereplő munkahelyek nevében helyenként már megjelenik az „affektív idegtudomány”, ami utal a megközelítés intézményesülési folyamatára.

A kötet témái között először a tudat és figyelem, a vizuális és auditív percepció, valamint az emlékezet neurobiológiai modelljei szerepelnek. A fejezetek általános címei mögött többnyire specifikusabb és izgalmasabb témák rejlenek, melyek szorosabban kapcsolódnak a kötet fő vonulatához. Például a figyelem neurobiológiájának tárgyalása során a hangsúly a figyelmi és az érzelmi folyamatok interakcióján és versengésén van. Az emlékezetéről szóló fejezet pedig az ismerősség-érzés (familiarity) és a kontextuson alapuló emlékezet (recollection) folyamatainak elkülönítéséről s az ehhez kapcsolódó idegtudományi kutatásokról ad alapos áttekintést.

A továbbiakban több fejezet foglalkozik a beszéddel és nyelvvel kapcsolatos kérdésekkel, például a nyelv és a mesterséges nyelvtani rendszerek tanulásával, valamint az affektív prozódia működtetésének, illetve értelmezésének hátterében álló idegrendszeri mechanizmusokkal. Ez utóbbi fejezet széles látókörére jellemző, hogy a neurobiológiai alapkutatások mellett kitér az affektív prozódia személyiség- és klinikai pszichológiai vonatkozásaira is – például a paraverbális közlések szkizofrén betegek esetében megfigyelhető értelmezési zavarára. A prozódia témájához jól illeszkedik a következő fejezet, melyben a zenei élmény idegrendszeri feldolgozásáról olvashatunk. A kötet további részeiben az empátia és az érzelmek neurobiológiai alapjaival foglalkozó fejezeteket találunk. Végül a komplex kogníciók – többek között a fantázia, kreativitás, matematikai gondolkodás – és a neurokognitív modellálás idegtudományi kutatásainak összefoglalása zárja a fejezetek ívét.

A fejezetek felépítése decimális számozással tagolt, jól áttekinthető; többnyire egy megértést segítő bevezetővel kezdődik, amit a többszintű al-

fejezetekre osztott tárgyalás követ, végül összefoglalás és kitekintés zár. Az egyes témák tárgyalása a kapcsolódó kutatások kiterjedtségével arányos. A fejezetek végén a hivatkozott irodalmak igen bőséges jegyzéke található (többnyire százas nagyságrendben, szinte kizárólag angol nyelvű források). A kötet végén részletes név- és tárgymutató segíti a kézikönyvként történő használatot.

Jelen recenzió kereteit még néhány kiválasztott téma részletesebb bemutatása is szétfeszítené. Ezért inkább az olvasás során kialakult benyomásokat érdemes megosztani. A kötet elsősorban a biopszichológiai irodalomban otthonos olvasók számára ajánlható, mivel tárgyalásmódja feltételezi a neurobiológiai alapok és a gyakran használt vizsgálati módszerek beható ismeretét. A fejezetek többsége gazdagon és érdekesen járja körbe témáját; nemcsak alapkutatásokat ismertet, hanem más pszichológiai területek kérdésköreit is érinti. Izgalmassá teszi a kötet olvasását, hogy számos újabb kutatás életközelié teszi az idegtudományi laboratóriumokban született eredményeket. Úgy tűnik, hogy az újabb kutatások közelebb hozzák egymáshoz a pszichológia különálló területeit, és számos témáról alakul ki olyan összetett kép, melynek meghatározó részét képezik a neurobiológiai kutatások eredményei. Például, az empátia szociálpszichológiai összefüggései kapcsán természetes, hogy a viselkedés szintű megfigyeléseket kiegészítik – és többnyire alátámasztják – a képalkotó módszerekkel kapott eredmények.

A kötet egésze meggyőzően mutatja, hogy az érzelmek és a kogníciók közötti klasszikus dichotómia egyre inkább eltűnik, ami várhatóan ösztönzőleg hat majd az idegtudományi kutatások további fejlődésére.

Dr. Tiringer István

E-mail: istvan.tiringer@aok.pte.hu